

Haanja Kool

8. klass

Karolin Jõgeva

EMAKEELEPÄEV HAANJA KOOLIS

Loovtöö

Juhendaja: Kersti Leit

Haanja 2016

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Emakeelepäeva tähistamise ajaloost	4
2. Emakeelepäeva ettevalmistamine ja läbiviimine	4
Kokkuvõte.....	8
Kasutatud materjalid	9
Lisad.....	10
Lisa1.....	10
Lisa 2.....	11
Lisa 3.....	14
Lisa 4.....	17
Lisa 5.....	18
Lisa 6.....	19

Sissejuhatus

Ma valisin oma loovtööks emakeelepäeva korraldamise koolis õpetaja soovitusel. Olen ka eelmistel aastatel selle ürituse läbiviimisest osa võtnud, sest korraldajaks on olnud meie klass. Möödunud aastal aitasin ette valmistada täringumängu, mis kõigile meeldis.

Emakeelepäeva tähistame esmaspäeval, 14. märtsil.

Selle aasta emakeelepäeva teemaks valisin muinasjutud, kuna ühel vendadest Grimmidest, Wilhelm Grimmil, on 230. sünniaastapäev. Korraldasin oma klassikaaslaste abiga järgmised üritused: täringumängu, muinasjutu kuulamise ja joonistamise muinasjutu põhjal. Soovisin, et sel päeval tuleksid õpilased kooli muinasjututegelastena, kuid seda tegid ainult 1. kl õpilased.

Täringumängu küsimused koostasid klassikaaslaste abiga. Klassikaaslased aitasid mul ka mängu läbi viia ja kokkuvõtteid teha. Mängus osales kogu koolipere.

Muinasjuttude põhjal joonistasid algklasside õpilased. Kõik tööd olid ka vaatamiseks välja pandud. Tublimatele osalejatele andsin tänukirjad, mille selleks otstarbeks kujundasid.

Täna mulle osutatud abi eest oma klassikaaslasi, juhendajat Kersti Leiti ning arvutiõpetajat Triinu Grossmanni.

1. Emakeelepäeva tähistamise ajaloo

Emakeelepäev on riiklik tähtpäev, mida tähistatakse alates 1996. aastast luuletaja Kristjan Jaak Petersoni sünniaastapäeval, 14. märtsil.

1995. aastal alustas Sondas elav emakeeleõpetaja Meinhard Laks allkirjade kogumist emakeele kaitseks, 7. märtsil esitas ta Riigikogu kultuurikomisjonile ettepaneku keelepäeva riiklikuks tähtpäevaks muutmiseks. Ettepaneku lisas oli 185 lehekülge toetuskirju ja -allkirju. 22. detsembril 1998 toetas valitsus esitatud ettepanekut ja 11. veebruaril 1999 kinnitas Riigikogu ühehäälselt emakeelepäeva riiklikuks tähtpäevaks. 1999. aastal tähistati emakeelepäeva esmakordselt riikliku tähtpäevana.

Emakeelepäeva jaoks valiti Kristjan Jaak Petersoni sünnipäev, kuna Peterson oli üks esimesi eestikeelseid kirjanikke. Ka pööras ta oma oodis "Kuu" tähelepanu just eesti keelele kui kirjanduskeelele ning ennustas eesti keelele tulevikku teiste keelte hulgas:

Kas siis selle maa keel

laulu tuules ei või

taevani tõustes üles

igavikku omale otsida? (Kristjan Jaak Peterson)

Emakeelepäeva puhul korraldatakse kõikjal üle Eesti mitmesuguseid üritusi, näiteks toimub Vikerraadios alates 2008. aastast e-etteütlus. Samuti antakse sel päeval välja aasta keeleteo auhind eelmisel aastal eesti keelele enim kasu toonud teo eest. (Vikipeedia)

Ka meie koolis on igal aastal emakeelepäeva tähistatud. Igal aastal on valitud mingi teema ning sellest lähtuvalt on korraldatud viktoriine ja esinemisi. Sel päeval on koolis olnud ka külalisi, kes on päevakohaste ettekannetega esinenud. Oleme osa võtnud ka e-etteütlustest, neid on kirjutanud vanemad õpilased. 2013. aastal toimus koolis maakondlik üritus, kus meie koolile anti üle Hindätiidmise avvuhind võru keele ja kultuuri õpetamise ning väärtustamise eest.

2. Emakeelepäeva ettevalmistamine ja läbiviimine

Ettevalmistusi emakeelepäeva läbiviimiseks hakkasin tegema varakult. Rääkisin klassikaaslastega, kes lubasid mind aidata ning koostasime plaani, mida sel päeval teha (vt Lisa 1). Juba eelmisel aastal viisime klassiga emakeelepäeva läbi, seega oli vastav kogemus olemas. Kuna eelmisel aastal korraldatud täringumäng kõigile meeldis, siis otsustasime seda ka sel aastal korrata.

1. Täringumängu jaoks koostasime küsimused. Eelmisel aastal oli meil 70 küsimust, sel aastal otsustasime vähem küsimusi teha, kuna mänguks ette nähtud aeg oli piiratud. Küsimusi mõtlesid kõik klassikaaslased. Kuna sel aastal oli meie emakeelepäev pühendatud Wilhelm Grimmide 230. sünniaastapäevale, oli meil palju küsimusi muinasjuttude kohta. Küsimusi sai kokku 55 (vt Lisa 2). Lisan tööle ka vastused (vt Lisa 3). Küsimused lõikasime ribadeks ning paigutasime koolimaja erinevatesse ruumidesse. Kuna mängust võttis osa kogu koolipere, tuli osalejad rühmadesse jagada. Rivistasin õpilased klasside kaupa üles, kutsusin õpetajad kokku ning jagasin õpilased õpetajate juurde rühmadesse. Rühmi sai nii palju, kui oli õpetajaid (10). Mängu suunasime eesti keele klassist, kus asusid kohtunikud Ragne Raili, Germar, Brendan Glenn, Jürgen Joonas, Juhan Eerik ja mina ning toimus ka täringu veeretamine. Fotograafiks oli Teet. Mäng algas täringu veeretamisega (vt Joonis 1). Võistkond tuli täies koosseisus klassi ja üks liige veeretab täringut, saadud punktide arv näitas küsimuse numbrit. Võistkonnal tuli küsimus üles otsida ning kohtunikele õige vastus anda, seejärel võis uuesti täringut veeretada (vt Joonis 2). Võitma pidi võistkond, kes jõudis kõige suurema numbriga küsimuseni. Mängu tulemused kujunesid sellisteks (vt Lisa 4).

Joonis 1. Täringumängu algus

Allikas: Haanja kooli arhiiv

enne emakeelepäeva käisin algklasside õpetajate juures ja palusin, et nad laseksid oma õpilastel joonistada pilte lemmikmuinasjuttudest. Reedel, 11. märtsil panin joonistustest üles näituse “Minu lemmikmuinasjutt“ (vt Joonis 3). Pildid olid täitsa toredad!

Joonis 2. Võistkond vastab küsimusele

Allikas: Haanja kooli arhiiv

Joonis 3. Joonistused teemal „Minu lemmikmuinasjutt“

Allikas: Haanja kooli arhiiv

3. Algklasside õpilastel oli kahel esimesel vahetunnil võimalus kuulata eesti keele klassis muinasjuttu „Lugu noormehest, kes läks kartmist õppima.“ Muinasjuttu lugesid VAT Teatri näitlejad.

4. Soovisin, et õpilased tuleksid kooli muinasjututegelastena. Kahjuks tegid seda ainult algklasside õpilased: Printsess- Andrika Anete , Okasroosike- Sädeli, Nõid- Önnõlõim, Hunt-Kusti (vt Joonis 4).

Joonis 4. Algklassilapsed muinasjututegelastena

Allikas: Haanja kooli arhiiv

5. Viienda klassi õpilased kirjutasid lühijutu teemal „Kui ma oleksin muinasjutt“. Paremad tööd olid ka välja pandud (vt Lisa 5).

Tublimate autasustamiseks oli vaja ka tänukirja, mille koostas Canva.com abil. Kujundamisel lähtusin sellest, et emakeelepäev oleks kuidagi ära märgitud. Selleks kasutasin erinevaid eestikeelseid sõnu ning jälgisin, et sõnad eesti keel oleksid kohe märgatavad. Puu sümboli võtsin vanast regilaulust „Suure tamme laul“. Tänu kiri on lisatud ka käesolevale tööle (vt Lisa 6).

Minu arvates läks emakeelepäev korda. Planeeritud tegevused toimusid ning neis osales kogu koolipere.

Kokkuvõte

Minu loovtööks oli emakeelepäeva korraldamine koolis. Valisin selle teema, kuna olen ka varem mitmete ürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel osalenud. Rääkisin klassikaaslastega, kas nad on nõus mind aitama ning meie koostöös saigi emakeelepäeva tähistamine korraldatud. Üritus toimus 14. märtsil, seega õigel emakeelepäeval. Planeerisime tegevused. Peale nende, mis mina pidin läbi viima, oli kavas ka teisi. Need lubas korraldada õpetaja Kersti Leit, näiteks 9. kl osalemise e-etteütluse kirjutamises ning 5. kl õpilaste kirjutamise teemal „Kui ma oleksin muinasjutt.“

Minu arvates läks mu töö korda. Päev oli tore. Terve koolipere osales täringumängus, algklasside õpilased olid joonistanud ilusaid pilte oma lemmikmuinasjuttudest. Nendest joonistustest panin välja ka näituse. Kuna emakeelepäev oli pühendatud muinasjuttudele, siis kutsusin kõiki sel päeval mõne muinasjututegelase kooli tulema. Kahjuks oli selles tegevuses osalejaid vähe, ka mina ise ja mu klassikaaslased ei järginud seda üleskutset.

Omandasin oma töö käigus järgmisi oskusi:

õppisin üritust ette valmistama, läbi viima ning kaasõpilasi kaasama,
sain järjekordse kogemuse, kui tähtis on klassikaaslaste abi ja toetus ning koostöö,
sain teadmisi emakeelepäeva tähendusest ja selle tähistamise ajaloost,
õppisin loovtööd koostama ja vormistama,
õppisin tänukirja koostama,
sain juurde enesekindlust ja esinemisjulgust.

Täna veel kord kõiki, kes mind aitasid ja minu korraldatud üritusel osalesid!

Kasutatud materjalid

Kristjan Jaak Peterson. (kuupäev puudub). Kasutamise kuupäev: 10. 03 2016. a., allikas Vikipeedia:
https://et.wikipedia.org/wiki/Kristian_Jaak_Peterson

Vikipeedia. (kuupäev puudub). *Emakeelepäev*. Kasutamise kuupäev: 3. 03 2016. a., allikas Vikipeedia:
<https://et.wikipedia.org/wiki/Emakeelep%C3%A4ev>

Lisad

Lisa1.

Emakeelepäeval toimuvad tegevused:

1. Pärast 1. ja 2. tundi muinasjutu kuulamine eesti keele klassis.
2. 3.- 4. tunni ajal toimub arvutiklassis e- etteütus 9. klassile.
3. 5. tunni ajal toimub keelepäeva täringumäng kogu kooliperele. Kogunemine alumise korruse fuajees.
4. Loeme lasteaialastele muinasjuttu.
5. Välja on pandud joonistused teemal „Minu lemmikmuinasjutt“

Tuleme kooli mõne muinasjututegelasena!

Täpsem info Karolin Jõevalt (8. kl)

Lisa 2.

Täringumängu küsimused

1. „Mart hakkas Anule sünnipäevaks nukku tegema. Esimesel päeval tegi keha...”
Mis on selle lasteraamatu pealkiri ja kes on autor ?
2. Lahenda mõistatus „Rikkam kui raeisand, targem kui talusulane, kuulsam kui kuningas ?“
3. Lahenda mõistatus: „Maa on inimesed ei käi, vesi on, laevad ei sõida?”
4. Lahenda mõistatus: „ Sinine väli, kirju kari, kena karjakaitseja ?“
5. Kes on jutustuse „Tasuja" autor?
6. Kes on tõlkinud eesti keelde Tove Janssoni raamatu „Muumitroll" ?
7. Üks maailma keel kannab sama nime, mis tuntud Eesti sportlane. Kas selleks keeleks on keres, talts, neuland, kotkas või antson ?
8. Mis on selle Eestis kasvava lille nimetus ?
Rahvapärased nimed on : käekaatsad, sõrmkinnas, piimapisar, taevavõti.
9. Mis aastal heisati sinimustvalge lipp esimest korda Pika Hermannini torni ?
10. Mis või kes on estofiil ?
11. Kodanikunimi on Arvo Vallikivi. Kuidas on tema kirjanikunimi ehk pseudonüüm?
12. Kellele määras valitsus tänavuse Wiedemanni keeleauhinna?
13. Millisele kirjanikule kuulub lause : „Minu jaoks on lastele kirjutamine nagu magustoidu söömine." ?
14. Milline kuu on paastukuu ?
15. Fred Jüssi sündis Aruba saarel. Kus meres see saar asub?
16. Kes on kirjutanud muinasjutu „Väike merineitsi“?
17. Missuguseid arve muinasjuttudes kasutatakse?
18. Nimeta muinasjuttudes kasutatud võluvahendeid (3).

19. Nimeta muinasjuttude liigid.
20. Kes on koostanud kogumiku „Eesti rahva ennemuistsed jutud“?
21. Mis on muinasjutt?
22. Nimeta muinasjutu tunnused.
23. Kelle sünniaastapäeval tähistatakse emakeelepäeva?
24. Kuidas nimetati eesti keelt 19.sajandini?
25. Mitu käänet on eesti keeles?
26. Missugusesse keelkonda kuulub eesti keel?
27. Kes on meie koolis kasutusel oleva aabitsa autorid?
28. Mis on kroonika?
29. Mis on haiku?
30. Mis on eepika?
31. Lõpeta Ott Arderi värsivihiku pealkiri: “Koer poiss sõitis....“
32. Mis raadio kannab üle e-etteütlust?
33. Mis on esimene kirjalik allikas, kus leidub eestikeelseid sõnu?
34. Missugune ajalooline isik on Jaan Krossi romaani „Kolme katku vahel“ peategelane?
35. Mis on Contra kodanikunimi?
36. Mitu korda on Jaan Kross võitnud Nobeli kirjandusauhinna?
37. Mis linna rändasid kolm sõpra Viisk, Põis ja Õlekõrs?
38. Sfinks esitab kuningas Oidipusele mõistatuse:“Kes käib hommikul neljal, päeval kahel ja õhtul kolmel jalal?“ Mis on õige vastus?
39. Kes Eesti presidentidest on olnud tegev ka kirjanikuna?
40. Missuguses muinasjutus on tegelaseks markii de Carabas?
41. Millisesse linna rändavad vendade Grimmide muinasjutu moosekandid?
42. Kus asub mälestusmärk väiksele merineitsile?
43. Mis aastal on ilmunud kõige uuem ÕS?
44. Mis on häälik?

45. Mitu tähte on tähestikus?
46. Nimeta võõrtähed.
47. Mis on võõrsõnad?
48. Missugune Eesti teater on kõige vanem?
49. Millist kuud nimetatakse teatrikuuks?
50. Milline erinevus on kutselisel teatril ja harrastusteatril?
51. Kes on „Kalevipoja“ koostaja? Milline seos on tal Võru linnaga?
52. Missuguse lausega algab O.Lutsu jutustus „Kevade“?
53. Kes oli Kristjan Jaak Peterson?
54. Mis on muistend?
55. Keda nimetatakse kilplasteks?

Lisa 3.

Täringumängu vastused

1. Eno Raud „Sipsik“
2. raamat
3. raba
4. taevas, taevatähed ja Kuu
5. Eduard Bornhöhe
6. Vladimir Beekman
7. New Mexico kõneldakse keresi keelt.
8. nurmenukk
9. 1918.a.
10. eesti keelt ja kultuuri harrastav muulane
11. Arvo Valton
12. auhinna sai Uno Laur
13. Andrus Kivirähk
14. märts
15. Kariibi meri
16. H.C.Andersen
17. 3, 7, 12, 13
18. võlusõrmus, seitsmepenikoorma saapad, sõrmeküüntest kübar vm.
19. loomamuinasjutt, imemuinasjutt, novellilaadne (olustikuline) muinasjutt
20. F.R.Kreutzwald
21. rahvajutt, mis põhineb väljamõeldisel

22. kindel algus ja lõpp, tegelased on vastandatud – head, kurjad, esinevad kindlad arvud, õnnelik lõpp
23. K.J.Petersoni
24. maakeeleks
25. 14 käänat
26. soome-ugri
27. Leelo Tungal, Edgar Valter
28. ajaraamat, kus sündmused esitatakse toimumise järjekorras
29. Jaapani loodusluuletus, mis koosneb 17 silbist (5+7+5)
30. jutukirjandus e proosa
31. jänest
32. Vikerraadio
33. Läti Henriku kroonika
34. Balthasar Russow
35. Margus Konnula
36. ühtegi
37. Viljandi
38. inimene
39. Lennart Meri
40. "Saabastega kass"
41. Breemeni
42. Taanis, Kopenhaagenis
43. 2013
44. keele väikseim osa
45. 32
46. c,q,w,x,y
47. teistest keeltest tulnud ja oma võõrapära säilitanud sõnad

48. Vanemuine

49. märts

50. kutselises teatris töötavad elukutselised näitlejad, harrastusteatrisneed, kelle hobiks on näitlemine

51. Kreutzwald; ta töötas Võrus linnaarstina 44 aastat

52. "Kui Arno isaga koolimajja jõudis, olid tunnid juba alanud."

53. eesti kirjanduse rajaja, luuletaja

54. rahvajutt, mis on seotud kindla koha või isikuga

55. inimesi, kes käituvad kentsakalt, teevad kõike teistmoodi kui teised inimesed

Lisa 4.

Kokkuvõtte täringumängust

- 1. koht- õp Malle võistkond koosseisus: Katre, Jannet, Janete, Kirke Lee, Sädeli, Kai-Liis
- 1. koht- õp Triinu võistkond koosseisus: Kusti, Aigren-Henri, Sanel, Taavi, Kalle
1.koht – õp Kadri võistkond koosseisus: Kleer, Lisett, Kristjan, Johanna, Leo Artur
- 2. koht- õp Kerli võistkond koosseisus: Merli, Hugo, Kusti, Lauri, Markus, Rasmus
- 3. koht- õp Ülle ja õp Liivia võistkond koosseisus: Eva- Lotta, Mattias, Andri, Keili-Liis, Ivo, Karl- Gustav

Lisa 5.

Kui ma oleksin muinasjutt...

Kui ma oleksin muinasjutt, siis ma oleksin õnneliku lõpu, aga kurva algusega. Ma oleksin huvitav ja ilus. Ma muudaksin end iga päev ja prooviksin olla eriline. Ma annaksin teistele muinasjuttudele nõu, kuidas olla huvitavam: tuleb olla kurva alguse ja õnneliku lõpuga. (Karl-Markus)

Kui ma oleksin muinasjutt, siis ma algaksin hoopis nii: kolme mäe ja järve taga elas kuninganna koos oma seitsme nõiutud kassiga. Esimene kass oli tema vanem õde, teine vanem vend, kolmas noorem õde, neljas noorem vend, viies vanim poeg, kuues noorem poeg ja seitsmes noorim tütar. Ma ei algaks nii, et elas kord kuningas, kellel oli kolm tütart. Noorim tütar oleks nõid, kuid mitte õel, vaid kena. Lõpuks muutuksid kõik inimesteks ja elaksid oma elu. (Kirke Lee)

Kui mina oleksin muinasjutt, siis mina ei algaks kunagi, et ammu, ammu... Mina algaksin, et tänapäeval... Kui mina oleksin muinasjutt, siis poleks koletisel tulipunast lillekest vaja. Tegelikult polekski koletis, vaid krokodill, kellele lilled ei meeldi, eriti sinised lilled. Kui mina oleksin muinasjutt, poleks seal moosekante, vaid oleksid rokkarid. Ei oleks saabastega kass, vaid lehm ja tal oleksid jalas kummikud. Ümber ei puhutaks kolme põrsakese, vaid kolme karu maja ning põrsakestele tuleks külla poiss Hans. Kui mina muinasjutt oleksin, ei tahaks ma lõppeda nii: kui nad surnud ei ole, elavad nad tänapäevani, vaid hoopis nii: küllap nad on juba surnud. (Sanel)

Kui mina muinasjutt oleksin, algaksin nii: ühel hommikul, ühel õhtul, ühel õhtupoolikul või ühel ööl... Minu lõpp oleks alati naljakas või põnev, vahel ka kurb. Minu lugu oleks tänapäevane, näiteks kuidas tüdruk leidis poisi, kellel oli 3D- kōlaritega makk käes. Minu jutt võiks olla ka minu elust, aga nii, et keegi ei oskaks ära arvata, et jutt minust on. Jutt võiks olla ka ühest tüdrukust, kes oli hull telefonide, tahvelarvutite ja muu sellise järele. Arvan, et kui mina muinasjutt oleksin, loeksid seda kõik. (Aveli)

Kui ma oleksin muinasjutt, siis ma ei räägiks üldse kurjast nõiast ega hundist. Ma räägiksin hoopis sellest, et elas kord Punamütsike, kes käis koolis. Talle anti ühel päeval ülesanne kirjutada teemal "Kui ma oleksin muinasjutt." Kui ta koju jõudis ja sellest vanaemale rääkis, otsustas vanaema teda aidata. Ta pakkus välja erinevaid versioone sellest, mida kirjutada, aga Punamütsike vingus aina edasi. Ükski mõte ei sobinud. Lõpuks olid vanaemal närvid läbi ja ta loobus aitamisest. Kuna nad elasid kuningalossi läheduses, kuulis ka kuningas Punamütsikese murest ja käskis rüütliel teda aidata. Rüütliel pakkusid samuti igasuguseid versioone, kuid needki ei meeldinud Punamütsikesele. Lõpuks olid kõigil närvid läbi: rüütliel, kuningal ja tema alamatelgi. Kui Punamütsike veel surnud pole, vingub ta ikka edasi. (Mattias)

Lisa 6.

